

Universiteit
Leiden
The Netherlands

'Brussel' is geen boze buitenwereld

Voermans, W.J.M.

Citation

Voermans, W. J. M. (2007). 'Brussel' is geen boze buitenwereld. *De Volkskrant*, 7. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/9754>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/9754>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

'Brussel' is geen boze buitenwereld

Is we een eerlijk debat willen we de toekomst van Europa a het nee tegen de Grondwet, dan moet dat wel op basis van een reële voorstelling van zaken en niet alleen in de ring van de regering maar ook met het parlement, betoogt Wim Voermans.

Hoe moet het grondwettelijke dilemma worden opgelost, hoe moet het verder met de EU? Andershalf jaar na het 'nee' is het vooral stil. We weten wat Nederland niet wil, maar wat wel. In landen waar de constructieve inzet is nodig als we als een serieuze gesprekspartner over de toekomst aan de EU willen meeprenen. De oekraai van doodzwijgen en botte minners (nee is nee, de Grondwet dood) helpt niet, maar leidt slechts tot irritatie en isolement.

Willen de Bruin suggereert hoe het in de toekomst wel moet met de EU (Betroog, 30 december). Hij kijkt voor een losser samenwerkingsverband (statenverbond), niet langer gericht op het bereiken van een politieke unie, een EU als een politieke zone, afschaffing van het Europees Parlement (EP) en een ander bevoegdheidsgebied Brussel. Dat klinkt wervend, maar de Bruin simplificeert en zoekt kwaliteit oplossing vooral buiten Nederland. Voor hem is het zonnklaar

waaron Nederland 'nee' zei tegen de Europese Grondwet (een 'nee' tegen het op oude voer verder gaan met het Europese project) en wat dat te betekenen heeft voor de toekomst van Europa. Maar ligt het wel zo eenvoudig? De motieven voor het Nederlandse 'nee' wijzen helemaal niet in één richting. Het Sociaal en Cultureel Planbureau deed in 2005 een onderzoek (*Euro-pese Tijden*). Daaruit komt een dif-fuus beeld naar voren. Volgens het SCP is het 'nee' de uitkomst van een proces van publieke opinievorming met een eigen dynamiek.

Ook van de internet-enquête die het kabinet in het voorjaar van 2006 uitvoerde, is niet direct chocola te maken. Die laat brede steun zien voor de Europese samenwerking, maar aarzelingen bij uitbreiding (ook over de aanstaande toetreders), aarzelingen over de effectiviteit en efficiëntie van de huidige Unie en de huidige verdragen, en een zucht naar meer informatie en kennis over de EU en meer betrokkenheid bij de EU-besluitvorming.

Verder vindt een meerderheid het tempo van de integratie te hoog, maar -paradoxaal - wil eenzelfde meerderheid nauwere economische samenwerking en intensievere samenwerking op het terrein van het asielbeleid en bestrijding van terrorisme. Als er al een rode draad door al die peilingen loopt, dan wijst die in de richting van een uitbreidingsstop van de EU, maar niet direct in de richting

van een afbouw van de Europese samenwerking tot een soort vrij-handelszone, zoals De Bruin die ziet. Wel bestraat er een aanzienlijke - door De Bruin onbesproken - behoefte aan meer informatie over en meer controle op de Europese agenda en een verbetering van het functioneren van Europa. Maar hoe doe je dat?

Blijft er vooral door eerlijk en duidelijk over de EU te praten. Nederland heeft vijftig jaar geleden ingetreden op een uniek ontwikkelingsproject van economische integratie, dat via het wegnemen van handelsbelemmeringen begin jaren negentig naar een volwaardige interne markt voerde. Dat project, gebaseerd op de idee dat menselijk geluk en ontplooiing de meeste kansen hebben in een eerlijk functionerende, open markteconomie, heeft opgeleverd wat het belooft: vrede en welvaart. Vooral voor Nederland met zijn open markteconomie waren en zijn de baten van de EU groot.

Een interne markt is geen politiek neutrale zaak. Keuzen die bij het functioneren van die markt moeten worden gemaakt, raken het lot van Europeanen direct. Een of andere vorm van politieke unie is daarom bij de huidige stand van economische integratie onvermijdelijk. Een interne markt vergt ook onderhoud en nieuwe besluiten. Grensoverschrijdende handel en verkeer trekken een wissel op grondstoffen, het milieu, dierge-

zondheid, consumentenbelangen, et cetera. De huidige verdragen maken het daarom mogelijk grensoverschrijdende aspecten van de interne markt te reguleren.

Een interne markt functioneert niet vanzelf eerlijk of sociaal. Ook voor het beter en slagvaardiger functioneren van de EU zijn nieuwe regels nodig. Die worden vaak geridiculiseerd, zonder aandacht voor de context. Zo wordt als bewijs voor doorgeschoten regel-zucht aangevoerd dat de EU zelfs regels kent over de kromming van exportbananen. Die regels be-

Plan om EU te betitelen als een 'statenverbond' is een luchtkasteel

staan. Ze voortkomen dat lidstaten (zoals ze deden) handelsbelemmeringen opwerpen voor bananeninvoer, door te eisen dat ze - vanwege afwijkingen van de nationale bananenstandaard - moeten worden verkraat aan de grens.

Ook het beeld dat de EU zich mengt in de wijze waarop wij onze sociale zekerheid, pensioenen, onderwijs of drugsbeleid hebben georganiseerd, klopt niet. Nationale politici, betrokken bij de Brusselse beleidsvorming, geven weinig uitleg over die besluiten en doen nog minder aan het bestrijden van (soms welgevallige) misverstan-

den. Mede daardoor gaan heel algemene en onjuiste voorstellingen over een boze Brusselse buitenwereld en nationale idyllie er goed in. Mij valt op dat De Bruin - na zijn oproep tot 'nationalisering' van bevoegdheden - geen enkel concreet voorbeeld noemt van een EU-bevoegdheid of -regel die hij wil terugkrijgen. Zijn betoog blijft daar plan om de Unie voortaan te bestempelen als 'statenverbond' (een niet bestaande categorie staatljke samenwerking) is een luchtkasteel. We kunnen dat morgen doen (de Duitsers doen dat al), maar die *Etiketenschwimdel* verandert niets.

Ook De Bruin's voorstel voor afschaffing van het EP is gratuit. Want als er een instelling als effectieve regentacht in de EU heeft gefunctioneerd dan is het wel het EP, zoals Bob van den Bos constateert (Forum, 8 januari). Afschaffing lost niks op; ze leidt hoogstens tot nog minder democratische controle op de EU-instellingen.

Een grotere controle op de EU-agenda is een tweede belangrijke behoefte, zo blijkt uit de peilingen. Het parlement is daartoe de sleutel. Het Nederlandse parlement moet zich helemaal niet met Brusselse voorstellen. De tegenzin om nationaal mee te praten over Europese besluitvorming veroorzaakt een keten van negatieve effecten. Ten eerste is de kennis van en de belangstelling voor de EU van Nederlandse parlementariërs te gering.

Doordat het Nederlandse parlement niet aan het begin van de besluitvormingsketen meepreft (via een onderhandelingsstructuur aan de regering), voelen eenmaal vastgestelde besluiten vaak als een Brussels dictaat, met alle gevolgen van dien. Dat moet echt anders. De nieuwe Tweede Kamer zou er goed aan doen in het belang van al die eurokritische burgers de Europese dossiers op de voet te volgen. Britten, Denen, Oostenrijkers en andere EU-landen hebben door de introductie van een zogeheten parlementair onderhandelingsvoorboud voor elkaar gekregen dat over belangrijke EU-dossiers hun nationale regering in Brussel niet kan onderhandelen zonder dat het nationale parlement zich heeft uitgesproken. Die parlementen hebben daardoor echt grip op de Brusselse besluitvorming.

Als we een eerlijk debat willen over de Europese toekomst na het 'nee', dan zal dat moeten beginnen op basis van een reële voorstelling van zaken en evenwichtige afwegingen, en zal dat debat niet alleen in de kring van de regering maar in het parlement moeten worden gevoerd. Dat zal een veel grotere indruk maken bij de Europese partners dan het huidige Nederlandse dictaat aan een half miljard EU-ondersdanen. 'Nee is nee'.

Wim Voermans is hoogleraar staats- en bestuursrecht aan de Universiteit Leiden.